

4.1 IZBIRNO ISKANJE

V zgornjem delu okna iskalnika so izpisana iskalna polja, po katerih lahko iščemo bibliografske zapise. Vidnih je pet iskalnih polj ter dve polji za dodatno omejitev iskanja.

Privzeta iskalna polja lahko zamenjamo, tako da iz spustnega seznama izberemo druga. Zamenjamo lahko posamezno polje ali vsa iskalna polja v oknu.

Spremenimo lahko tudi vrstni red iskalnih polj (če v njih ni vpisanih iskalnih zahtev). Če kliknemo gumb **Shrani poizvedbo**, se vrstni red iskalnih polj po zapiranju iskalnika shrani in velja, dokler ga ponovno ne spremenimo in shranimo. Preureditev vrstnega reda iskalnih polj je vezana na uporabniško ime.

Krajšanje iskalne zahteve

Večina iskalnih polj je indeksirana *frazno*, zato moramo iskalno zahtevo vpisati v celoti ali jo krajšati na koncu z znakom "*". Posamezne besede lahko krajšamo na začetku, v sredini ali na koncu z znakoma "%" ali "*". Znak "%" nadomesti en znak (znakov "%" je v nizu lahko več), znak "*" pa nadomesti poljuben niz znakov.

Primer:

Pri "Naslov" vpišemo npr. *Slovenske ba**.

Rezultat iskanja so zapisi, ki v naslovu vsebujejo besede z začetkom *Slovenske ba* (npr. *Slovenske bajke in pripovedke, Slovenske banke* itd.).

Diakritični in drugi znaki

Pri vnosu iskalnih zahtev, ki vsebujejo najbolj pogoste diakritične in druge znake, si lahko pomagamo z uporabo okna **Nabor znakov COBISS** (gl. pogl. 7.3.1.1). Okno odpremo s kombinacijo tipk <Ctrl> + <S>.

Zapisi, ki vsebujejo znake č, š, ž, ć in đ, so najdljivi na dva načina. Iskalno zahtevo lahko vpišemo z vsemi naštetimi znaki ali samo z osnovnimi znaki, pomembno je samo, da smo pri rabi znakov č, š, ž, ć in đ oziroma pri njihovem opuščanju dosledni. Vsi drugi diakritični znaki niso indeksirani (v iskalno zahtevo jih lahko vpišemo v celoti, delno ali pa sploh ne).

Če so podatki, vneseni v zapise, v eni od tujih pisav, tudi iskalno zahtevo oblikujemo v tej pisavi¹.

¹ V sistemih COBISS.SR, COBISS.BH, COBISS.RS, COBISS.CG in COBISS.MK (v teh državah uporabljajo dve pisavi) je z iskalno zahtevo v latinici možno najti tudi podatke v cirilici in obratno.

Primer:

Če pri "Avtor – oseba" vpišemo *Muller**, dobimo v seznamu zadetkov poleg avtorjev s priimkom *Muller* tudi tiste s priimkom *Müller*.

4.1.1 Iskalna polja

Iskanje po "Avtor – oseba"

- Osebna imena v poljih za avtorstvo so običajno v bibliografskih bazah podatkov zapisana invertirano, kar pomeni, da je priimek na prvem mestu, sledita vejica in presledek in nato še ime ali več imen. To moramo pri iskanju upoštevati.

Primer:

Pri "Avtor – oseba" vpišemo npr. *Bartol, Vladimir*.

Rezultat iskanja so zapisi, ki imajo v polju za avtorstvo obliko imena in priimka avtorja *Vladimirja Bartola*.

- Pri nekaterih osebnih imenih so zaradi razločevanja dodane tudi letnice rojstva, smrti in drugi dodatki, ki enolično identificirajo avtorja. Zato je priporočljivo, da vpis v vnosno polje zaključimo z znakom "*" (npr. *Priimek, Ime**).

Primer:

Pri "Avtor – oseba" vpišemo npr. *Newton, Isaac**.

Med rezultati iskanja so zapisi, ki imajo v polju za avtorstvo oblike imena *Newton, Isaac* ali *Newton, Isaac, sir* ali *Newton, Isaac, sir, 1642-1727*.

- Osebna imena se nahajajo tudi v poljih za predmetne oznake, kjer veljajo enaka pravila za iskanje.

Primer:

Pri "Predmetne oznake" vpišemo npr. *Gandhi, Mahatma**.

Med rezultati iskanja so zapisi, ki imajo v polju za osebno ime, ki je predmetna oznaka, oblike imena *Gandhi, Mahatma* ali *Gandhi, Mahatma, 1869-1948*.

Iskanje po "Naslov"

Pri iskanju po naslovu je posebnost pri vnosu določenih ali nedoločenih členov. Določne ali nedoločne člene (ali druge nerazvrščene besede), ki so v zapisih obdane z znakoma NSB/NSE, lahko pri iskanju izpustimo.

Primer:

Pri "Naslov" vpišemo npr. *Schule**.

Med rezultati iskanja so zapisi, ki imajo v polju za naslov tudi oblike naslova *Die Schule*.

Iskanje po "Jezik"

Bibliografske podatke, ki so kodirani (npr. jezik, bibliografski nivo, UDK – vrstilec za iskanje), iščemo preko šifranta v ločenem oknu.

Postopek

1. Kliknemo ikono zraven polja za vnos iskalne zahteve.
2. V seznamu poiščemo in izberemo ustrezno vrednost na naslednje načine:
  - s kazalcem miške pokažemo nanjo in kliknemo
  - izberemo jo s tipkami za pomik (<gor>, <dol>, <Home>, <End>, <PgUp>, <Pg Dn>)
  - poiščemo jo z gumboma **Poišči** in **Išči dalje**

Pri iskanju vrednosti v šifrantu kliknemo gumb **Poišči** in v okno za vpis iskalnega pojma vnesemo vrednost. Zadošča, da vpišemo samo del vrednosti, ki jo iščemo, pri čemer pa ne smemo uporabljati znaka za krajšanje "*", ker program išče izključno vpisani niz znakov.

S klikom na gumb **Išči dalje** pa iščemo vse naslednje vrednosti, če prva označena vrednost v šifrantu ne ustreza.

3. Kliknemo gumb **V redu** ali pa pritisnemo na preslednico oz. tipko <Enter>. Izbrana vrednost se prenese v polje pred ikono za prikaz šifranta.

Nasvet:

V šifrantu najhitreje izberemo vrednost, če v šifrantu s kazalcem miške pokažemo nanjo in jo dvakrat kliknemo.

Možnosti ...

Če kodiran podatek poznamo, ga lahko vnesemo v polje za vnos iskalne zahteve tudi ročno. Pred tem to polje aktiviramo s klikom na ikono . V vnosno polje moramo vpisati kodo in **ne** razrešitve kode.

Primer:

Če želimo poiskati zapise za dela Franza Kafke v angleškem jeziku, vpišemo pri "Avtor – oseba" *Kafka, Franz**, pri "Jezik" pa izberemo iz šifranta *"eng" – angleški*.

Iskanje po "Leto izida"

V iskalnem polju "Leto izida" je možno iskanje po enem letu izida ali po večletnem obdobju. Pri iskanju po enem letu izida vnesemo letnico ali pri "Od" ali pri "Do". Po kliku na gumb **Poišči** ali kliku v katero koli drugo vnosno polje

se vpisana iskalna zahteva programsko prepíše tudi v drugo vnosno polje pri "Do" ali pri "Od". Pri iskanju po obdobju vpišemo prvo letnico pri "Od", drugo pa pri "Do".

Primer:

Pri "Leto izida" vpišemo npr. pri "Od" 2008, pri "Do" pa 2010.

Rezultat iskanja so zapisi za dela, ki so izšla med letoma 2008 in 2010.

Opozorilo:

Pri iskanju po obdobju ne uporabljamo znakov "*" ali "%" za krajšanje. Za želeno obdobje vpišemo letnici v celoti.

Iskanje po "ISBN"

Pri iskanju po številki ISBN vezajev ni treba vnašati.

Primer:

Pri "ISBN" vpišemo npr. 9616162861.

Rezultat iskanja so zapisi, ki imajo vpisano številko ISBN 961-6162-86-1.

Iskanje po "Predmetne oznake SGC"²

Pri iskanju po predmetnih oznakah SGC se upoštevajo polja 60X, ki imajo v podpolju 2 vpisano kodo "SGC". V iskalno zahtevo moramo vpisati celotno predmetno oznako, lahko pa tudi njeno variantno ali angleško obliko, in vsa predpisana ločila med podpolji. Uporabimo lahko znake za krajšanje.

Pri oblikovanju iskalne zahteve si pomagamo z vpogledom v geslovník.

Postopek

1. Pri "Predmetne oznake SGC" vpišemo poljubne besede ali začetke besed iz predmetne oznake.
2. Kliknemo ikono zraven polja za vnos iskalne zahteve.
Dobimo seznam tistih točk dostopa iz SGC, v katerih nastopajo vpisane besede oz. začetki besed. V seznamu so gesla SGC v slovenščini in angleščini, neizbrani izrazi, lahko tudi gesla iz drugih geslovníkov. V desni polovici okna vidimo normativni zapis, ki pripada trenutno izbrani točki dostopa.
3. V seznamu poiščemo in izberemo ustrezno točko dostopa na naslednje načine:
  - postavimo se nanjo s kazalcem miške in kliknemo

² Iskanje s "Predmetne oznake SGC" da rezultate le, če imamo v bibliografski bazi zapise s predmetnimi oznakami iz SGC. Ne glede na rezultate pa je s klikom na ikono na tem mestu možno pregledovanje po geslovníku.

- izberemo jo s tipkami za pomik (<gor>, <dol>, <Home>, <End>, <PgUp>, <Pg Dn>)
  - z gumbom **Prikaži povezave** lahko preverimo še povezane normativne zapise
4. S klikom na **Izberi** se za izbrano točko dostopa v vnosno polje iskalnika prenese pripadajoča normativna oblika (geslo). Gumb **Izberi** ni aktiven, kadar izberemo napotilni ali splošno pojasnjevalni zapis. V tem primeru moramo iskalno zahtevo preoblikovati v skladu z navodilom v napotilu.

Primer:

Če želimo poiskati publikacije, ki govorijo o onesnaženju, vpišemo pri "Predmetne oznake SGC" pojem *onesnaženje*. V geslovniku vidimo, da je *onesnaženje* v normativnem zapisu neizbrani izraz. V iskalnik lahko prenesemo geslo *onesnaževanje* ali pa v iskalni zahtevi pustimo neizbrani izraz *onesnaženje*.

Iskanje po "Ključne besede"

V iskalnem polju "Ključne besede" je možno *besedno* iskanje po vseh poljih in podpoljih, ki so indeksirana kot osnovni indeks (gl. dodatek A.1). Kot iskalno zahtevo lahko vnesemo eno ali več besed, med katerimi se pri iskanju programsko upošteva operator AND.

Primer:

Če želimo poiskati publikacije, ki govorijo o knjižničarstvu in znanosti, vpišemo pri "Ključne besede" oba iskalna pojma *knjižničarstvo znanost*.

4.1.2 Iskanje po več iskalnih poljih

Iskalne zahteve lahko med seboj kombiniramo, tako da jih vpišemo pri posameznih iskalnih poljih. Privzeto je med iskalnimi polji nastavljen logični operator AND.

Primer:

Pri "Avtor – oseba" vpišemo npr. *Eco, Umberto**, pri "Naslov" pa npr. *Ime rože*. Med obema iskalnima poljema je nastavljen logični operator AND.

Rezultat iskanja so zapisi za dela, katerih avtor je *Umberto Eco* in imajo naslov *Ime rože*.

Primer:

Pri "Kraj izida" vpišemo npr. *New York*, pri ponovljenem iskalnem polju "Kraj izida" pa npr. *Berlin*. V spustnem seznamu izberemo logični operator OR.

Rezultat iskanja so zapisi za dela, ki so bila izdana v *New Yorku* ali *Berlinu*.

4.1.3 Dodatni operatorji

Iskalne zahteve lahko dodatno omejimo z uporabo dodatnih operatorjev.

- EMPTY

Operator EMPTY določa, da med rezultati iskanja ni zapisov, ki bi vsebovali atribut, po katerem smo omejili izbrano iskalno polje.

Primer:

Pri "Avtor – oseba" izberemo operator EMPTY.

Rezultat iskanja so zapisi, ki ne vsebujejo polj 700, 701 in 702.

Opozorilo:

Če pri posameznem iskalnem polju izberemo operator EMPTY, je vnos iskalne zahteve v vnosno polje onemogočen.

- NOT

Operator NOT določa, da so med rezultati iskanja zapisi, ki ne vsebujejo vrednosti, ki jo vpišemo v vnosno polje pri izbranem iskalnem polju.

Primer:

Pri "Jezik" izberemo operator NOT ter vpišemo *slv*.

Rezultat iskanja so zapisi, ki v podpolju 101a ne vsebujejo kode za slovenski jezik.

- NOTEMPTY

Operator NOTEMPTY določa, da so med rezultati iskanja zapisi, ki zagotovo vsebujejo atribut, po katerem smo omejili izbrano iskalno polje.

Primer:

Pri "Zbirka" izberemo operator NOTEMPTY.

Rezultat iskanja so zapisi, ki vsebujejo podatek o knjižni zbirki.

Opozorilo:

Če pri posameznem iskalnem polju izberemo operator NOTEMPTY, je vnos iskalne zahteve v vnosno polje onemogočen.

Opozorilo:

Pri izvajanju iskanja imajo prednost operatorji NOT, EMPTY in NOTEMPTY, nato operatorja AND in OR. Če slednja dva kombiniramo, se iskanje izvaja po takšnem zaporedju, kot sta operatorja zapisana (če torej operator OR stoji pred operatorjem AND, ima OR prednost).

Primer:

Pri "Zbirka" izberemo operator EMPTY, pri "Založnik" pa vpišemo *Beletrina*. Med obema iskalnima poljema uporabimo operator AND.

Rezultat iskanja so zapisi za publikacije Beletrine, brez podatka o knjižni zbirki.

4.1.4 Omejevanje

Omejevanje je postopek, s katerim omejimo iskanje po vrsti bibliografskega vira ali pisavi. Oba podatka sta kodirana.

Postopek

1. Pri "Omejevanje" kliknemo ikono .

Odpre se okno **Omejevanje**, v katerem iz seznama izberemo ustrezno vrednost, po kateri želimo omejiti iskanje.

Možnosti ...

V polje za vnos iskalne zahteve pri "Omejevanje" lahko vpišemo tudi eno ali več pripov, po katerih želimo omejiti iskanje. Pripone ločimo z vejico (presledka ne vnašamo).

Primer:

Če želimo poiskati vse članke, ki jih je leta 2005 napisal Mitja Novak, vpišemo pri "Avtor – oseba" *Novak, Mitja**, pri "Leto izida" *2005* in iskalni zahtevi povežemo z operatorjem AND, pri "Omejevanje" pa iz šifranta izberemo vrsto bibliografskega vira *ART*, ki velja za članke.

Primer:

Pri "Omejevanje" vpišemo npr. *BMA,MON*.

Med rezultati iskanja so zapisi za knjige, ki vsebujejo v podpolju 001b kodo "a" – *tekstovno gradivo, tiskano*, ne vsebujejo podpolja 130a in v podpolju 001c vsebujejo kodo "m" – *monografska publikacija*.